

Прва књига Гордина Лакаса зрело је, промишљено и особено дело које оставља упечатљив утисак. „Градови и друге приче” подучавају колико и разгаљују. Прецизног израза, са тачном мером придева (да се ствар разговетно одреди у свом расположењу), врсног хумора и искричаве аутоироније, надасве трезвеног ума, ова путописна проза нема пуно додирних тачака с нашом путописном традицијом која је, са Раском Петровићем и Милошем Црњанским на врху, другачијег типа – више лирска и патетична (у изворном смислу те речи).

Учећи од Џунхура, код нас је, не тако давно, Момо Капор писао маестралне путописе; но, док је код њега суштина у вињети, Лакасов текст има епски замах. Ствар је, заправо, у томе што добар део, бољи део, Лакасових путописа није путописан. Књига „Градови и друге приче” састоји се, у ствари, од две књиге (на шта, у строгом семантичком смислу, указује и сам наслов): од, врло добре, књиге путописа и, одличне, књиге антипутописа.

Док је путописни део одређен намером да се што оригиналније упозна избрани град, у антипутописном делу градови представљају локалитете за збива

До Троје и натраг

Гордин Лакас, „Градови и друге приче”, Политика, Београд, 2007.

ПУТОПИСИ И АНТИПУТОПИСИ

Злајко Паковић

Путопис је плод литерарне амбиције са предумишљајем, а антипутопис је сећање без предумишљаја

ња у којима путник учествује без икакве туристичке аспирације. Путопис је плод литерарне амбиције са предумишљајем, а антипутопис је сећање без предумишљаја и са смањеном дозом предрасуда.

Гордин Лакас је путовао у Каиро, Лисабон и у дански Рунгстед као човек од контемплације, малтене са отвореном бележницом у руци. Међутим, Истанбул, Беч, Будимпешту, Источни и Западни Берлин, Праг и Петроград, не посећује путописац, него човек од акције, онај који путује не из знатичеље, него из потребе: да купи крзнени капут за зиму, да се запосли, да одржи предавање на међународном семинару.

У путописима, аутор је углавном аристократски самозатајан и не буди неко претерано интересовање читаоца за своју личност. У антипутописима упознајемо једног незрелог, шепртластог јунака, готово пролетера, који се ни најмање не труди да прикрије и једну једину своју ману (која, иако повремено спада у домен кривичне, не сеже у домен моралне одговорности) – и на тај начин читаоцу постаје симпатичан и присан.

Док су путописи без заплета, у средишту антипутописа управо је заплет, и то комичан. Комичност је постигнута укрштањем два диспаратна облика: заплета сазревања и заплета погоршања. Оно што је, у једном тренутку, сазнао и што му може бити од користи да повољно

расplete ситуацију у коју се запетљао као пиле у кучине, напротив, јунаку, у следећем тренутку, управо отежава ситуацију. Сходно томе, Лакасова антипутописна проза врви од апсурдних догађаја који у опису никада не губе своју уверљивост.

Књига путописа и антипутописа „Градови и друге приче” представља и галерију портрета питеореских, готово пикарских ликова – јавно неистакнутих личности које су овде задобиле статус књижевних лица.

Значај Лакасових антипутописа је двојак. Најпре, они деконструишу, по природи романтичан, дискурс путописа. Затим, описујући некадашњи свакодневни живот, оскудан и надзиран, у земљама реалног социјализма, представљају отрежњујућу, инхерентну критику наступајућег, опасног дискурса политичке носталгије.

Књига започиње пародијом трагања за златним руном, а завршава се параболом о откривању Троје. Наравно, пародија трагања за златним руном припада антипутопису (ауторова/јунакова прикљученија при покушају да у Југославију прошверцује бунду из Турске), а параболом о откривању Троје – она припада децентнијим настојањима путописа.

